WIKIPEDIA

Fransk i Canada

Fransk i Canada er en artikkel som omhandler bruken av fransk i Canada, samt varianten av det franske språket som brukes der.

Innhold

Brukere

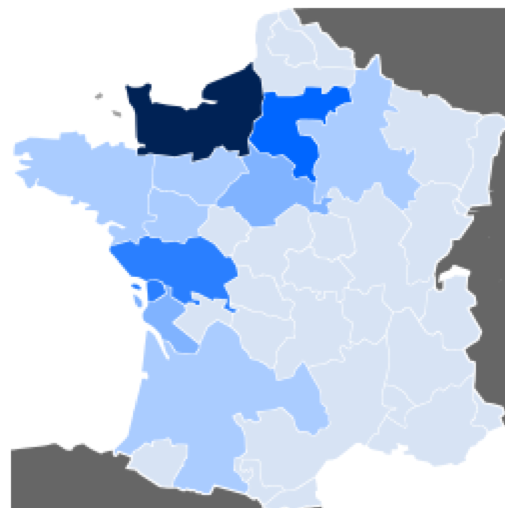
Omkring 25 % av befolkningen i Canada har fransk som morsmål. Det er ti provinser hvor de fransktalende utgjør en majoritet; den største av dem er Quebec hvor rundt 85 % av befolkningen har fransk som morsmål. I New Brunswick og Ontario er det imidlertid også en forholdsvis stor minioritet med henholdsvis 40 % og 10 %. Selv om 25 % av befolkningen er frankofone, er det likevel ikke mer enn rundt 60 % av canadierne som har engelsk som sitt morsmål. Den resterende delen av befolkningen har diverse andre språk som cree, ojibwa, italiensk, portugisisk etc. som sitt morsmål.

Historie

Fransken i Canada ble brakt til Nord-Amerika som et koloniserende språk på 1600-tallet. Ettersom det var store variasjoner i det franske språket på denne tiden, forsto ikke folk hverandre på tvers av sin dialekt. De som dro til Canada, ble møtt med et mer standard fransk fordi det ble lettere å kommunisere med hverandre på tross av store dialektiske forskjeller. Faktorene som styrte standardtalemålet mot pariserfransk, var at administrasjonen, andre høytrankede personer og en stor prosentandel av befolkningen kom fra Île-de-France. I løpet av de neste hundreårene, utviklet fransken i Canada seg på en litt annen måte enn fransken i Frankrike. I 1960 ble det etablert et *Office de la Langue Française* som skulle rapportere om og veilede fransken i Quebec. Blant de tidligste skriftene dette produserte, var ei brosjyre med tittelen: *Canadianismes de bon aloi* (ekte og gode Canadaord). Denne handlet om Canadiske regionale ord som fransk-canadiere ville si at var en del av deres standardvokabular til tross for at de ikke kunne finne dem i ordbøkene over standard fransk, som *Larousse*.

Canadisk fransk og Frankrikes fransk

Canadisk fransk differensierer seg fra fransken i Frankrike på flere måter: i vokabular, uttalelse, idiomer osv. Stort sett vil likevel en fransktalende person fra Quebec bli forstått av en person fra et annet fransktalende land. Canadisk fransk og Frankrikes fransk deler tellemåten for 70, 80 og 90 (70: *soixante-dix* (seksti-ti), 80: *quatre-vingts* (fire-tjuere), 90: *quatre-vingts-dix* (fire-tjuere-ti)), mens man i Belgia og Sveits vil møte på 70: *septante*, 80: *huitante* og 90: *nonante*.

Kart over hvorfra det kom flest franske immigranter mellom 1608 og 1700.

Canadisk fransk	Standard fransk	Norsk
ben	bien	bra
bleuet	myrtille	blåbær
butin	vêtements	klær
char	voiture/auto	bil
jouser	jouer	spille
carriole[1]	traîneau	slede
moé /toé	moi/toi	meg/deg
mézon	maison	hus
Parlez-moi-z-en-pas	Ne m'en parlez pas	Ikke snakk til meg om det
asteur	à cette heure	nå
je mours, il mourt	je meurs, il meurt	jeg dør, han dør
Quelle heure qu'il est?	Quelle heure est-il?	Hvor mye er klokken? (lit. canadisk: *Hvilken time at det er?*)
Allez tout dret	Allez tout droit	Gå rett fram
Il fait fret	Il fait froid	Det er kaldt
Il mouille	Il pleut	Det regner

[1] *Carriole* på standard fransk er et arkaisk ord som betyr *karjol* på norsk (en tohjult vogn dratt av hester)

Quebec

Et kjennetegn på quebecois er at mange ord slutter på -t. De uttales også der de gjerne er stumme i standard fransk, som navnene: *Huot*, *Chabot*, *Maillet* osv. I tillegg må formen *icit*, som betyr *her*, nevnes. Denne formen er imidlertid lite populær, og foreldre i Quebec tenderer mot å lære barna sine å si det standard franske *ici* og ikke *icit*.

Acadia

I Acadia brukes den perfektive formen passé simple mer enn den andre formen passé composé. Førstnevnte er ansett for å være en litterær form i standard fransk som begynte å forsvinne for rundt 150 år siden.

Franske aviser i Canada

Herunder er internettsidene til noen av de franske avisene i Canada:

- L'aquilon - www.aquilon.nt.ca (http://www.aquilon.nt.ca/default.aspx)
- Le Canada français - www.canadafrancais.com (http://www.canadafrancais.com/)
- Le journal de Montréal - www.journaldemontreal.com (http://www.journaldemontreal.com/)
- La Presse - www.lapresse.ca (http://www.lapresse.ca/le-droit/)

Litteratur

- Hewson, John (2000). *The French Language in Canada*. Lincom Europa. ISBN 3-89586-571-0.

Eksterne lenker

- (en) The Pronunciation of Canadian French (http://people.ucalgary.ca/~dcwalker/PronCF.pdf) - Douglas C. Walker
- (en) Bill Casselmans side (https://web.archive.org/web/20120905064846/http://www.billcasselman.com/quebec_sayings/quebec_list_of_pages.htm) om idiomer og ordspråk som quebecere bruker.